

JÄRFÄLLA

Plan för skolbiblioteksutveckling

2019-2022

Innehåll

1.	INLEDNING	2
1.1.	Framgångsrikt arbete med skolbibliotek som en del av skolans pedagogiska verksamhet.....	2
1.2.	Samordnare för skolbibliotek	3
1.3.	Definitioner	3
1.4.	Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning	4
1.4.1.	Skolbiblioteksverksamhet i egen regi.....	4
1.4.2.	Pedagogiska lärmiljöer	4
1.4.3.	Tillhandahålla en samlad och ordnad resurs av medier	4
1.4.4.	Skolbibliotekets medieanslag	4
1.4.5.	Tillgång till fackutbildad skolbibliotekarie	5
2.	MÅL FÖR GRUNDSKOLORNAS SKOLBIBLIOTEK	5
2.1.	Samtliga skolor har ett skolbibliotek såsom det definieras i läroplanen	5
2.2.	Samtliga skolbibliotek har tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem	6
2.3.	Skolbiblioteket utgör en del av skolans systematiska kvalitetsarbete	6
3.	REFERENSLISTA.....	8

1. INLEDNING

Syftet med Plan för skolbiblioteksutveckling är att öka likvärdigheten och kvaliteten i skolbiblioteken inom grundskolan i Järfälla. I begreppet grundskola innefattas även grundsärskola.

Plan för skolbiblioteksutveckling utgår från skrivningar i bibliotekslagen, skollagen, läroplan för grundskolan (Lgr11, rev. 2017), Skolinspektionens rapport Kvalitetsgranskning av skolbiblioteket som pedagogisk resurs samt kartläggningen av skolbiblioteken i Järfälla 2016/2017. Plan för skolbiblioteksutveckling gäller för de skolbibliotek som drivs av kommunal huvudman, men är vägledande för de skolbibliotek som drivs av fristående huvudmän. Samtliga skolbibliotek, oavsett huvudman, styrs av för området relevanta nationella styrdokument och riktlinjer.

Plan för skolbiblioteksutveckling har egna viljeinriktningar och mål samt ingår som en del av Järfälla kommuns biblioteksplan för 2019-2022. Plan för skolbiblioteksutveckling är framtagen på uppdrag av barn- och ungdomsförvaltningen och innehållet är genomarbetat och förankrat i samråd med densamma. Under arbetet med Plan för skolbiblioteksutveckling har två möten med en referensgrupp bestående av rektorer hållits. Representanter för samtliga stadier, kommundelar och driftsformer har erbjudits att delta.

En av barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktningar är att skolbiblioteken ska bemannas med fackutbildade skolbibliotekarier, varför termen skolbibliotekarie genomgående används i Plan för skolbiblioteksutveckling.

Implementeringen av Plan för skolbiblioteksutveckling kommer att dokumenteras i lokala handlingsplaner för respektive skolbibliotek.

1.1. Framgångsrikt arbete med skolbibliotek som en del av skolans pedagogiska verksamhet

Skolbibliotekens verksamhet ska utgå från regleringar i bibliotekslagen, skollagen och den reviderade läroplanen samt föreskrifter från Skolverket, Skolinspektionen och andra för området relevanta instanser. Skolbiblioteken ska utgöra en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet med uppdrag att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens i undervisningen. Den reviderade läroplanen är utgångspunkten för det fortsatta arbetet för att utveckla skolbiblioteksfunktionen i grundskolorna.

LGR11 (reviderad 2017) *Lydelse under rektorns ansvar: Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.*

1.2. Samordnare för skolbibliotek

I Järfälla finns en samordnartjänst för skolbibliotek. Samordnarens uppdrag består av två delar. Dels att tillsammans med förvaltning, tjänstemän och skolledare, verka för strukturer och förutsättningar för skolbibliotek, dels att verka kompetenshöjande gentemot skolbibliotekspersonal. Det innebär att skolledare och skolbibliotekspersonal kan samråda med samordnaren avseende frågor som rör skolbiblioteket som pedagogisk resurs. I samband med fortsatt skolbiblioteksutveckling och rekrytering av skolbibliotekarie kan samordnaren utgöra ett stöd för rektor. Samordnaren kan till exempel medverka vid definiering av skolbibliotekariens uppdrag, utformning av platsannonser och planering för skolbiblioteksverksamheten. I samband med upprättande och revidering av lokal handlingsplan för skolbiblioteket kan samordnaren utgöra ett stöd för rektor. Ett led i det stödet är att tillhandahålla en mall för den lokala handlingsplanen. Samordnaren kan även erbjuda kompetenshöjande insatser gentemot rektorer och annan personal med pedagogiskt uppdrag.

Samordnaren ansvarar även för att bedriva kompetensutvecklande verksamhet gentemot skolbibliotekspersonalen, bland annat i form av att anordna nätverksmöten och handleda skolbibliotekspersonalen.

Samordnarens uppdrag avser samtliga grundskolor i Järfälla, oavsett huvudman.

1.3. Definitioner

Skolbiblioteket kan bemannas med personer med olika kompetens- och erfarenhetsbakgrund och skolledningen bör i sin dokumentation definiera vilken typ av bemanning det rör sig om. Barn- och ungdomsförvaltningen har identifierat tre olika typer av bemanning i skolbiblioteket:

- Skolbibliotekarier – personer med magisterutbildning i biblioteks- och informationsvetenskap
- Bibliotekspedagoger – personer med pedagogisk högskoleutbildning
- Biblioteksassistenter – personer med annan utbildningsbakgrund

Skolbibliotekariens uppgift är att i samverkan med lärare och annan personal med pedagogiskt uppdrag verka för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens i undervisningen. Skolbibliotekarien bör även ha ett övergripande ansvar för det fysiska skolbiblioteket. Bibliotekspedagoger är personer med pedagogisk högskoleutbildning, vanligtvis lärare eller fritidspedagoger som har skolbiblioteksuppdrag som utfyllnad av tjänst. Biblioteksassistenter är personer som saknar pedagogisk högskoleutbildning, men som har uppdrag i skolbiblioteket. Bibliotekspedagoger och biblioteksassistenter ansvarar vanligtvis för basfunktionerna i det fysiska skolbiblioteket såsom bokuppsättning, medicirkulation och öppethållande.

1.4. Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning

Barn- och ungdomsförvaltningen har fem viljeinriktningar som utgör en grund för de mål som presenteras i planen. De beskrivna viljeinriktningarna bör ses som utgångspunkt för rektorernas fortsatta arbete kring skolbiblioteksutveckling och de lokala handlingsplanerna för skolbibliotek.

1.4.1. Skolbiblioteksverksamhet i egen regi

Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning är att samtliga skolor bedriver skolbiblioteksverksamhet i egen regi. I de fall då skolan saknar förutsättningar att bedriva skolbiblioteksverksamhet i egen regi och därför tecknat skolbiblioteksavtal med annan aktör ska avtalet årligen förnyas och ses över så att de överensstämmer med såväl nationella styrdokument som Plan för skolbiblioteksutveckling. Om avtal tecknas med annan aktör åligger det rektor att i god tid förnya och eventuellt justera sådana avtal så att de överensstämmer med gällande styrdokument. I samband med tecknande av eller förnyelse av avtal ska skolans möjligheter att bedriva skolbiblioteksverksamhet i egen regi ses över av rektor i samråd med förvaltningsledning.

1.4.2. Pedagogiska lärmiljöer

Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning är att samtliga skolbibliotek fungerar som aktiva lärmiljöer där eleverna kan studera, läsa, söka information och finna inspiration till fortsatt lärande och kunskapsutveckling. Skolbiblioteket bör placeras i anslutning till undervisningslokaler för att underlätta samarbete och tillgängliggöra lokalen för eleverna.

1.4.3. Tillhandahålla en samlad och ordnad resurs av medier

Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning är att samtliga skolbibliotek ska tillhandahålla en samlad och ordnad resurs av medier, som tillgängliggörs på ett sätt som stimulerar elevernas läsintresse och nyfikenhet. Det ska finnas ett brett och aktuellt mediebestånd av skön- och facklitteratur som svarar mot elevernas behov av fack- och skönlitterär läsning, såväl i skolan som på fritiden. Mediebeståndet i skolbiblioteket ska anpassas till antalet elever, deras ålder, socioekonomiska förutsättningar och intressen. Skolbiblioteket bör med sina resurser främja och utmana eleverna i deras språkutveckling.

1.4.4. Skolbibliotekets medieanslag

Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning är att samtliga skolor avsätter tillräckliga medel varje år till skolbibliotekets medieanslag. Mediebudgeten bör anpassas till antalet elever i betydelsen att ju fler elever, desto mer pengar avsätts till skolbibliotekets mediebudget. Om det finns socioekonomiska förhållanden att ta hänsyn till bör det återspeglas i särskilda satsningar på skolbibliotekets mediebudget för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en del av skolans kompensatoriska uppdrag. Medieanslaget bör formuleras vid planering av kommande års budget och ska kunna användas kontinuerligt under hela budgetperioden.

1.4.5. Tillgång till fackutbildad skolbibliotekarie

Barn- och ungdomsförvaltningens viljeinriktning är att samtliga skolor i tillräcklig omfattning har tillgång till en fackutbildad skolbibliotekarie. Med tillräcklig omfattning avses att tjänsteomfattning och uppdrag är anpassad till antalet elever och skolans socioekonomiska förutsättningar. Tjänstgöringsgraden ska möjliggöra för skolbibliotekarien att svara mot uppdraget i aktuella nationella styrdokument och för bibliotekspedagog/biblioteksassistent att tillgängliggöra det fysiska skolbiblioteket för eleverna under större delen av skoldagen.

2. MÅL FÖR GRUNDSKOLORNAS SKOLBIBLIOTEK

Barn- och ungdomsförvaltningen har definierat tre mål för skolbiblioteksutvecklingen för åren 2019-2022:

1. Samtliga skolor har ett skolbibliotek såsom det definieras i läroplanen
2. Samtliga skolbibliotek har tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem
3. Skolbiblioteket utgör en del av skolans systematiska kvalitetsarbete

Rektor är ytterst ansvarig för sin skolas skolbibliotek, men arbetet mot de mål som formulerats sker i samarbete mellan förvaltning, rektor, samordnare och skolbibliotekarie. Den enskilda skolans arbete med att utveckla verksamheten enligt de mål som definieras i Plan för skolbiblioteksutveckling dokumenteras i en lokal handlingsplan för skolbiblioteket.

2.1. Samtliga skolor har ett skolbibliotek såsom det definieras i läroplanen

Rektor ansvarar för att skolbiblioteket har de förutsättningar som krävs för att vara en pedagogisk resurs som ingår som en integrerad del i elevernas kunskapsutveckling och lärande. Skolbiblioteket ska utgöra en del av helheten i skolans pedagogiska arbete. Skolbiblioteket ska användas för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens i undervisningen i samtliga årskurser och skolämnen. Med digital kompetens avses medie- och informationskunnighet (MIK). Rektor leder arbetet och skapar tillsammans med skolbibliotekarie och lärare förutsättningar för skolbiblioteket att verka för elevernas ökade måluppfyllelse. Rektor har tillräckliga kunskaper avseende skolbiblioteket som en del av skolans pedagogiska måluppfyllelse.

I detta ingår att:

- skolbibliotekarien
 - har en chef med uttalat pedagogiskt ansvar
 - har ett tydligt uttalat pedagogiskt uppdrag som också är förankrat hos samtlig personal på skolan, vårdnadshavare och elever
 - ingår i lärarnas ämnes- och arbetslag
 - omfattas av lärarkollegiets pedagogiska fortbildningsinsatser
 - ges möjlighet till kontinuerlig fortbildning, både inom och utom den egna organisationen

- lärare och skolbibliotekarie
 - ges möjlighet att gemensamt stärka sin kompetens avseende hur de tillsammans ska kunna verka för att öka elevernas måluppfyllelse
 - ges förutsättningar till ett fungerande samarbete, i syfte att skolbiblioteket utgör en aktiv del i elevernas kunskapsutveckling
 - gemensamt deltar i den kompetensutveckling gällande skolbibliotek som erbjuds för dessa målgrupper av Skolverket och andra relevanta instanser

- samtliga skolämnen och årskurser använder skolbiblioteket som en pedagogisk resurs i undervisningen

- skolbiblioteket används på ett likvärdigt sätt utifrån elevernas behov och som en integrerad del av den pedagogiska verksamheten

Rektor ansvarar för att verksamheten dokumenteras i en lokal handlingsplan för skolbiblioteket samt att den årligen revideras.

2.2. Samtliga skolbibliotek har tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem

Skolbibliotekets medier ska organiseras i en för skolbiblioteken gemensam digital bibliotekskatalog som medger cirkulation, reservation och sökning av medier. Systemet bör kunna hantera såväl tryckta som digitala medier, såsom t.ex. e-böcker. Systemet bör tillgängliggöras för elever och personal via skolans pedagogiska lärplattformar och kopplas till befintliga elevregistersystem.

Samordnaren upphandlar och skapar i samarbete med barn- och ungdomsförvaltningen strukturer för implementering av systemet samt anordnar användarutbildning för skolbibliotekspersonalen. Kostnad för anslutning till system och grundläggande användarutbildning bekostas av respektive skola.

2.3. Skolbiblioteket utgör en del av skolans systematiska kvalitetsarbete

Skolbiblioteket ska utgöra en del av skolans systematiska kvalitetsarbete för att öka likvärdighet och kvalitet i elevernas utbildning. Det innebär bland annat att rektor tillsammans med skolbibliotekarie och lärare följer upp och utvärderar hur skolbiblioteket används i undervisningen, vilken effekt insatta åtgärder har på elevernas kunskapsutveckling och att all personal är delaktig i utvecklingsarbetet kring skolbiblioteket. Det senare innebär att såväl ämneslärare som andra pedagoger inom till exempel IKT, elevhälsa, studievägledning och fritidshem ska utveckla ett samarbete med skolbibliotekarien. Skolbiblioteket ska utgöra en aktiv del av skolans förebyggande värdegrundsarbete med att främja elevers trygghet och studiero på skolan. Syftet är att öka elevernas måluppfyllelse generellt, men också att utgöra en aktiv del av skolans kompensatoriska uppdrag.

Skolbiblioteket bör även integreras i skolans digitala strategi för att kunna utgöra en del av skolans arbete för att alla elever ska utveckla en digital kompetens.

System för kvalitetsuppföljning tas fram av barn- och ungdomsförvaltningen i samarbete med samordnaren.

Rektor ansvarar för att skolbiblioteket ingår som en naturlig del i skolans systematiska kvalitetsarbete.

3. REFERENSLISTA

Bibliotekslag (SFS 2013:801).

Kartläggning skolbibliotek med underlag för skolbiblioteksplan Järfälla grundskolor 2016/2017 Dnr: Bun 2018/217.

Skolförordning 2017:11. *Förordning om ändring (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, för-skolan och fritidshemmet.*

Skollagen (SFS 2010:800).

Skolinspektionen, Kvalitetsgranskning av skolbiblioteket som pedagogisk funktion. 2018.

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2018/skolbibliotek/skolbiblioteket-som-pedagogisk-resurs-skolinspektionen-2018.pdf>

Skolverket, Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2017.